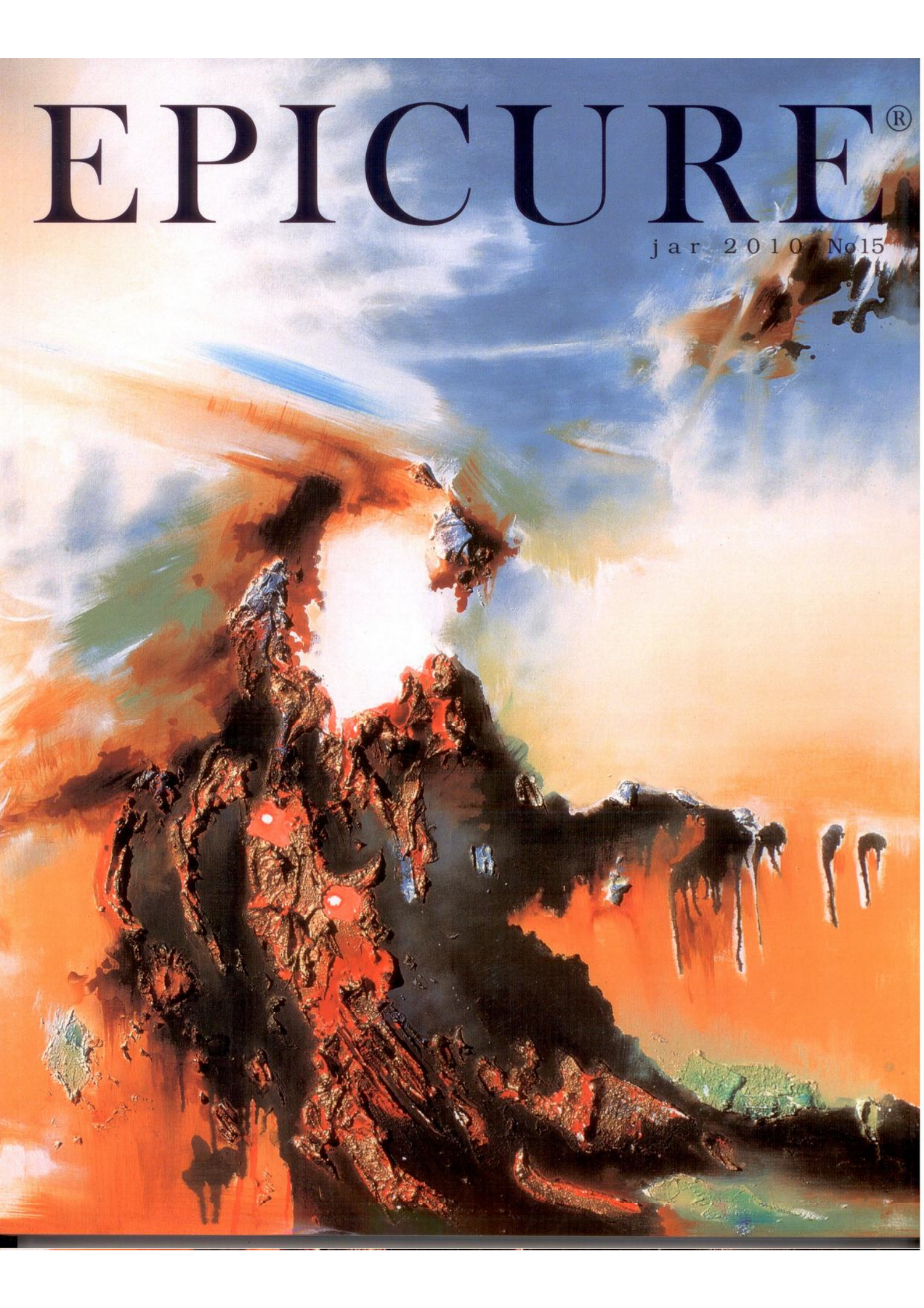

EPICURE®

jan 2010 No15

SH

ŠERM Z HISTÓRIE

ŠERM Z HISTÓRIE ČI HISTORICKÝ ŠERM?

SKORO KAŽDÝ SA ZA POSLEDNÝCH 10 ČI 15 ROKOV STRETOL S VYSTÚPENÍM HISTORICKÝCH ŠERMIAROV - V RÁMCI VÄČŠÍCH ALEBO MENŠÍCH PODUJATÍ VEREJNÝCH ČI SÚKROMNÝCH, NA PÓDIÁCH, NÁMESTIACH, NÁDVORIACH ČI INÝCH NA TO VHODNÝCH PRIESTOROCH. BOL OHŮRENÝ, PREKVAPENÝ, ZABAVENÝ...

UVEDENÉ V ŇOM VYVOLALO CHUŤ VIDIEŤ NIEČO PODOBNÉ OPÄŤ, NAVŠTÍVIŤ NIEKTORÝ Z HRADOV, TÝČIACICH SA NAD NAŠIMI HLAVAMI, MÚZEUM, POZRIEŤ SI HISTORICKÝ FILM. ALEBO SI RADŠEJ PRI POČUTÍ SLOV HISTORICKÝ ŠERM ZÁJSŤ DO STÁNKU PO KLOBÁSU, ALEBO SI DAŤ V BARE DRINK. VÄČŠINOU VŠAK HISTORICKÝ ŠERM VO VÁS VYVOLÁ ZÁUJEM O PREDVÁDZANÝ KÚSOK Z HISTÓRIE LUDSTVA, ČI UŽ IDE O RIMANOV, SLOVANOV, KRÍŽIAKOV, ČI MUŠKETIEROV.

ČASSANOVA - SPOLOČNOSŤ VESELÝCH ŠERMIAROV Z BANSKEJ BYSTRICE

ČI HISTORICKÝ ŠERM?

Definícia tohto pojmu je predmetom tisícok diskusií medzi šermiarmi aj nešermiarmi, najdôležitejší je však cieľ – pobavenie, prípadne poučenie prizerajúceho sa diváka. Historický šerm je vytváranie ilúzie pre zmysly nielen náhodného okoloidúceho, ale aj vnímavého a vzdelaného diváka znalého vecí, ktorý sa prišiel zámerne pozrieť na vystúpenie historických šermiarov. Preto je dôležité, aby predvedené vystúpenie spĺňalo viacero kritérií:

Malo by byť jednoliatym celkom, nie len pustou ukázkou oháňania sa kusmi železa, ktoré je už po trefom strete dvojíc pre bežného diváka nepochopiteľné a identické so stretom predchádzajúcim.

Príbeh daný scenárom by mal mať myšlienku, vtip, gradáciu a pointu s nenásilne a vhodne zakomponovaným šermom, ktorý by mal byť podstatnou časťou predstavenia (keďže divák sa prišiel pozrieť na historický šerm).

Príbeh by mali stvárňovať herci, aj keď amatérski, a preto je potrebné danosti jednotlivých účinkujúcich zvýrazňovať a nevýhody ich nehereckého umenia zakryť.

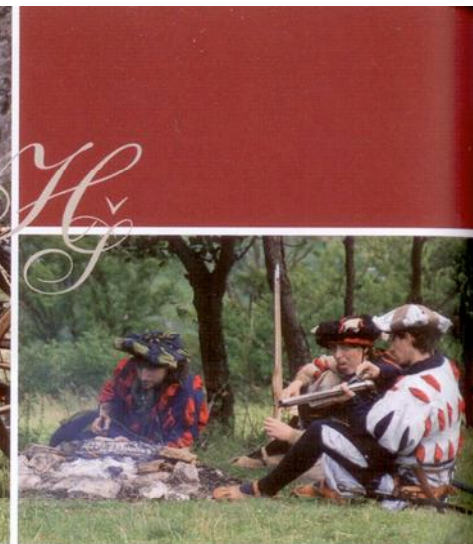
Ďalej je to výprava – dekorácie, kulisy a rekvizity a v neposlednom rade vizuálne, zvukové a pyrotechnické efekty (ak to prostredie a stvárňovaná doba umožňujú), ktoré majú častokrát na diváka väčší vplyv ako herecké výkony a šerm, najmä ak sú doplnené správnymi a prepracovanými kostýmami a doplnkami jednotlivých účinkujúcich.

No a šerm, pre ktorý divák prišiel, by mal byť presvedčivý a presný, akcie by mali nasledovať logicky a vyvážené, mali by byť rýchle, ale súčasne pre diváka čitateľné. V neposlednom rade je potrebná historická vernosť, a to v technike a výbere zbraní, logickosti ich použitia, vzdialenosťou medzi šermiarmi a načasovaním pohybov. Ilúzia zásahu by mala byť (ak je to v rámci scenára) presvedčivá tak výkonom zasahujúceho (presnosť), ako aj výkonom zasiahnutého.

Toto všetko je historický šerm alebo správnejšie šerm scénický s replikami historických zbraní. Všetci, čo tvrdia, že robia niečo iné ako šerm scénický s replikami historických zbraní, že robia voľný šerm alebo šerm archeologický, pričom ho predvádzajú pred divákom, len zavádzajú sami seba i diváka, častokrát len z dôvodu chýbajúcich vyššie uvedených kritérií v ich vystúpení.

SLG

Neodsudzujem voľný šerm, tobôž nie akčno-archeologický ako taký, ale podľa môjho názoru, ako som už uviedol, nepatrí takýto šerm pred oko diváka, pretože vo väčšine prípadov (z mojich skúseností) je takýto šerm alebo len pobehovaním okolo seba bez kontaktu, alebo končí až príliš tvrdým kontaktom so zranením. Ani jedno, ani druhé nie je vhodné pre oko bežného diváka. Môže sa stať, že po pár takýchto medializovaných zraneniach poškodia všetkým šermiarom (napríklad nejakým zákonom zakážu používať chladné zbrane, repliky a podobne a budeme sa ako za Veľkou mláskou otíkať plastovými mečmi), a tým aj divákovi.

Súčasne ale musím zložiť poklonu ľuďom, ktorí sa akčne archeologickým šermom zaoberajú – či sú to jednotlivci, alebo skupiny, nasledovníci šermiarskeho majstra Ing. Petra Kozu alebo nie – a ktorí študujú a uvádzajú do šermiarskej praxe „asaltá“ zo starých šermiarskych spisov, ktoré sa za posledných 10 – 15 rokov dostali na svetlo Internetu.

Tým sme sa dostali k histórii historického šermu na Slovensku. Áno, aj historický šerm má už svoju viac ako

45-ročnú históriu, na počiatku ktorej stálo niekoľko športových šermiarov a hercov z Bratislavy, ktorí približne od roku 1974 pôsobia pod názvom Tovarištvo starých bojových umení a remesiel – TOSTABUR. Dlhé roky boli jediným aj štátom uznávaným súborom zaoberajúcim sa historickým šermom. Vznik ďalších skupín začal rokom 1979: skupina Bojník, Rytieri okrúhleho stola (už zaniknutá), Krásnohorskí rytieri (už zaniknutá), Ctibor, Borseus, Havrani, Cassanova, Jago. Následne sa už natrhnuté vrece plné šermuchtivých chlapcov a dievčat roztrhlo a do dnešného dňa je na Slovensku viac či menej aktívnych okolo 50 šermiarskych skupín a skupiniek, niekoľko starých pritom zaniklo alebo, ako to už býva pravidlom, rozdelilo sa.

A kam smeruje historický šerm na Slovensku? Našťastie dopredu – a prekonáva zaužívané zvyky a návyky, spôsoby šermovania a prezentácie, bez ktorých by ale v skutočnosti tohto šermu nebolo. Je predsa ľahké ťuknúť na kláves a nájsť niekde v hĺbkach všemocného Internetu šermiarske spisy starých majstrov a hrdiť sa ich znalosťami, ktoré sa ešte pred pár rokmi získavali len prostredníctvom ďalekého cestovania a krátkeho

Belička Ivan, Ing.

Narodený v Banskej Bystrici v r. 1990. Ukončil Moskovský geologicko-prieskumný inštitút. V r. 1996 – 2002 pôsobil na Úrade priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Od r. 2002 patentový zástupca vo vlastnej patentovej kancelárii MARKOFFICE.

V r. 1980 – 1994 sa venoval speleológii v banskobystrickej speleologickej skupine (skupinové výpravy do Maďarska a Bulharska, individuálne do Arménska, Ukrajiny, Gruzínska, Abcházska a Bulharska, geologické výpravy na Altaj a Čukotku.

Od r. 1992 sa začína venovať historickému šermu a organizácii podujatí v rámci šermiarskej spoločnosti. Od r. 1995 do 2009 je predsedom Cassanova – spoločnosti veselých šermiarov z Banskej Bystrice.

V r. 1998 – 2002 vydáva *Listy o historickom šerme na Slovensku* ako papierový občasník, neskôr ako internetový časopis a portál na www.serm.sk. Je organizátorom a spoluorganizátorom Turnaja v historickom šerme na Zvolenskom zámku (10 ročníkov, r. 1998 a od r. 2001), Barokového päťboja (od r. 2003), ktorý je jeho autorským dielom, ako aj ochrannou známkou, i niekoľkých desiatok podujatí so skupinou historického šermu Cassanova (Lupčianske hradné hry, Levické hradné hry, Barbakan – festival šermu v Banskej Bystrici a pod.).

nahliadnutia bez možnosti kopírovania v knižniciach talianskych, nemeckých alebo francúzskych inštitúcií.

Dnes mladá krv, učiac sa vo svojich začiatkoch od zakladateľov šermu na Slovensku, využíva znalosti nadobudnuté od nich a spája ich s tým, čo naštudovala v starých spisoch. Zavadza tak šerm blízky historickej skutočnosti. A nielen to, zvýšenie kvality je častokrát vidieť nielen v samotnom šerme, ale aj v kostýmoch a rekvizitách či v kvalite scenára. Závisí to najmä od samotných protagonistov toho stále väčšinou koníčka.

A ako to bolo so mnou? Prvýkrát niekedy v r. 1982 prišiel starší brat dva „mečokordy“ (robili ich študenti na umeleckej priemyslovke ako študentskú prácu a neboli to ani meče, ani renesančné meče, ani kordy, ale také prekuté koľajnice s jednoduchou záštitou). Vybehli sme traja bratia na najbližší kopec za Bystricou (Suchý vrch) a mlátili sa s nimi dovtedy, kým sme sa príjemne neskrvavili, znie to síce masochisticky, ale taký bol život mládeže a adolescentov v tom čase.

Následne som s týmito „koľajničkami“ hral na stužkovej Hamleta, ktorého som si zopakoval v rámci jedného

podujatia na vysokej škole. Už v 90. rokoch začali bratia organizovať víkendy na zrúcaninách slovenských hradov (v tom čase som nebol na Slovensku), pričom niekedy v roku 1988 sme sa v priestoroch Sklabinského hradu snažili natočiť aj krátky film s historickým nádychom. Pokračovalo to Bystrickým happeningom v 1991, kde sme „voľne šermovali“ a naháňali postávajúcich spoluobčanov iného pôvodu. V rokoch 1991, 1992 a 1993 sa navštevovali hrady v okolí Banskej Bystrice už 2 – 3 razy do roka a väčšinou sme už každý mali na sebe kostým vyradený a kúpený z divadelných dielní. Takto, krok za krokom, to prešlo až do založenia skupiny v r. 1992 – 93, iniciátorom čoho bol najmä mladší brat Miro. Keďže to ale stále bol len neoficiálny spolok ľudí, v r. 1994 som spísal stanovky spoločnosti a zaslal ich na ministerstvo, niekedy v auguste 1994 sme boli už zaregistrovaní ako Cassanova – spoločnosť veselých šermiarov z Banskej Bystrice. To sa pre mnohých z nás začala takpovediac nová etapa života.

Text: Ing. Ivan Belička
Foto: archív Ing. Ivan Belička